

Aan
De minister van Financiën en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Datum
31 januari 2023
Ons kenmerk
Cft 202300012
Pagina
1/4

Uw kenmerk

Bijlage

-

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Uw reactie op het advies bij de vastgestelde begroting 2023

Geachte mevrouw Maduro,

Op 6 december 2022 ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de vastgestelde begroting 2023 (begroting) van Aruba. Op 20 december 2023 verzond het CAft op grond van artikel 11 lid 2 van de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft) het advies bij deze begroting.¹ Met uw brief van 17 januari 2023 reageerde u op basis van artikel 11 lid 4.² U ontvangt hierbij de reactie van het CAft op deze brief.

In het advies bij de begroting constateerde het CAft dat de begroting tijdig, conform de LAft, is vastgesteld. De begroting toont een financieringsoverschot voor de collectieve sector voor 2023 van tenminste 1 procent van het bruto binnenlands product (bbp), waarmee deze voldoet aan artikel 14 lid 2 van de LAft en het protocol Aruba-Nederland van 22 november 2018 (het protocol).³ Het CAft concludeerde dat een goede stap is gezet met een begroting die voldoet aan de financieringssaldonorm, maar merkte op dat de begroting op een aantal vlakken nog onvoldoende aan de overige normen van artikel 14 van de LAft voldeed. Het CAft zag aanzienlijke risico's op tegenvallers vanwege een optimistische groeiraming en een onvoldoende onderbouwd Belastingplan 2023. Het CAft adviseerde derhalve om additionele (structurele) maatregelen te treffen, en niet, zoals in de begroting werd aangegeven, hiermee te wachten tot 2024. Het CAft deed, op basis van artikel 11 lid 2 en 3 van de LAft, de volgende aanbevelingen:

1. Licht toe waarom het optimistische scenario van DEZHI wordt gehanteerd en welke waarborgen worden ingebouwd in de begroting om eventuele tegenvallers op te vangen.
2. Geef een (meerjarige) cijfermatige onderbouwing van de maatregelen uit het Belastingplan 2023, inclusief de impact van de voorgestelde maatregelen op de uitvoering.

¹ Cft, kenmerk 202200165, Advies bij de vastgestelde begroting 2023 van Aruba, d.d. 20 december 2022.

² Aruba, Reactie op adviezen CAft inzake BW2022 en B2023, d.d. 17 januari 2023.

³ Protocol Aruba-Nederland 2019-2021, d.d. 22 november 2018. De looptijd van het protocol is op 20 januari 2022 met twee jaar verlengd en vervalt op 31 december 2023 of zo veel eerder als de Rijkswet Aruba financieel toezicht in werking treedt.

3. Licht toe wat het tijdspad is voor de invoering van de belasting op toegevoegde waarde (btw) en welke maatregelen worden genomen om dit zo spoedig mogelijk te effectueren.
4. Licht toe welke besparingen met een meerjarig effect worden doorgevoerd voor de lastencategorieën subsidies, overdrachten en bijdragen.
5. Gebruik de bevindingen uit de doorlichting van de overheidsentiteiten om de landsbijdragen aan overheidsentiteiten vanaf 2023 structureel te beperken.
6. Kom reeds in 2023 tot aanvullende structurele besparingen in de zorg van AWG 60 miljoen waarmee een volgende stap wordt gezet in het duurzaam houdbaar maken van het Arubaanse zorgstelsel.

In uw reactie geeft u aan aanbevelingen 2 en 6 te zullen verwerken bij de Voorjaarsnota (eerste begrotingswijziging).⁴ Aangezien het Belastingplan 2023, inclusief amendementen, is goedgekeurd in de Staten nadat de begroting reeds was vastgesteld, is het van belang de begroting zo spoedig mogelijk aan te passen. Daarbij dient tevens aangegeven te worden wat de status is van de wetgeving voor de introductie van de heffing van de belasting op bedrijfsomzetten (BBO) aan de grens, die volgens de begroting per 1 juni 2023 in werking zal treden. Het CAft gaf aan weinig inzicht te hebben in de uitvoeringsprocessen en compliance-activiteiten bij de Belastingdienst. U geeft aan in het vervolg meer informatie hierover te zullen opnemen in de uitvoeringsrapportages van het land. Het CAft verwelkomt deze toezegging, en gaat graag tijdens de eerstvolgende collegereis in februari 2023 in gesprek met u over de informatiebehoefte en de wijze waarop deze informatie kan worden verwerkt in de begroting en de uitvoeringsrapportages. Dit geldt ook voor de informatieverstrekking over de begrotingsfondsen.

U geeft aan dat de voorwaarde van de Rijksministerraad (RMR), om jaarlijks een besparing van AWG 60 miljoen op de zorgkosten te realiseren (aanbeveling 6), gekoppeld was aan het verlenen van liquiditeitssteun en niet gerelateerd is aan de begrotingsnorm. Het CAft merkt hierbij op dat de financiële positie van het uitvoeringsorgaan Algemene Ziektekostenverzekering (AZV) onlosmakelijk verbonden is aan het financieringssaldo van het land, en daarmee aan de centrale begrotingsnorm.⁵ In het kader van duurzame overheidsfinanciën en om de zorg betaalbaar te houden voor toekomstige generaties, is het van belang dat de groei in de zorgkosten wordt geremd door structurele besparingen. Het CAft benadrukt hierbij het belang van informatie over de verwachte ontwikkeling van de zorguitgaven en -inkomsten na het begrotingsjaar (meerjarenraming).⁶ Het nemen van maatregelen dient in dit

⁴ U geeft aan dat met een voorjaarsnota de eerste wijzigingen in de begroting zullen worden aangekondigd. De voorjaarsnota zal uiterlijk eind eerste kwartaal 2023 bekend gemaakt worden.

⁵ Bij een tekort is het land conform de Landsverordening algemene ziektekostenverzekering verplicht om dit aan te zuiveren via een landsbijdrage. Dit heeft een negatief effect op het financieringssaldo van het land. Andersom komt een surplus bij de AZV het financieringssaldo van het land ten goede, aangezien dit surplus terugvloeit naar het land.

⁶ Het verwachte exploitatiesaldo bij de AZV voor 2023 (surplus van AWG 8 miljoen) wordt in de begroting geëxtrapoleerd (doorgetrokken naar 2027). Het realiteitsgehalte van deze benadering kan niet worden getoetst, omdat in de begroting van de AZV de zorguitgaven en -inkomsten alleen voor het begrotingsjaar (2023) worden geraamd en niet meerjarig.

meerjarenperspectief te worden gezien, aangezien de voorgestelde besparingen in 2023 voor een groot deel incidenteel zijn.⁷

Het CAft is van oordeel dat uw reactie in voldoende mate ingaat op de aanbevelingen 1, 3, 4 en 5, maar dat de begroting hierop nog moet worden aangepast:

- U geeft aan gekozen te hebben voor het optimistische groeiscenario vanwege het sterke herstel van het toerisme (aanbeveling 1). Het uitgangspunt hierbij is dat het toerisme robuust blijft doorgroeien in 2023.⁸ Het CAft constateert dat het toerisme sinds 2021 een sterke opleving kent. Het CAft merkte in zijn advies bij de begroting op dat het volgen van het optimistische groeiscenario een trendbreuk is gezien de prudente benadering die Aruba in de afgelopen jaren volgde. Aangezien de economische effecten van het Belastingplan 2023 niet volledig zijn doorgerekend,⁹ en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in zijn raming van oktober 2022 verwachtingen had voor een (milde) recessie in de VS, constateerde het CAft risico's bij de gekozen benadering. De Aruba Tourism Authority (ATA) verwacht conform haar begroting 2023 eveneens dat het toerisme verder aantrekt.¹⁰ Cruciaal daarbij is de economische ontwikkeling in de VS en deze kent de nodige onzekerheden. Het IMF zal in het voorjaar van 2023 met een nieuwe raming komen voor 2023. Het CAft adviseert om de groeiverwachting in de begroting aan te passen indien daartoe op basis van nieuwe economische vooruitzichten en realisatiecijfers aanleiding bestaat.
- Ten aanzien van de invoering van de btw (aanbeveling 3) geeft u aan dat dit in het kader van het Landspakket een vervolg krijgt. Het CAft constateert dat met de maatregelen uit het Belastingplan 2023, waaronder het heffen van de BBO aan de grens, een goede eerste stap is gezet om de grondslag te verbreden. Echter, het is van belang dat verdere stappen worden gezet om het fiscale stelsel eenvoudiger en robuuster te maken. Het CAft benadrukt in deze context het belang van het invoeren van de btw. Dit zou volgens het CAft in de begroting 2024 zijn beslag kunnen krijgen en vergt al in een vroeg stadium van 2023 de nodige voorbereidingen.
- U geeft aan dat voor de lastencategorieën (subsidies, overdrachten en bijdragen) vooralsnog onbekend is wat de (beleidsmatige) aanpassingen zullen zijn in komende jaren (aanbeveling 4). Maatregelen in het kader van het Landspakket kunnen volgens u tot besparingen leiden.

⁷ In 2023 gaat de AZV vooralsnog uit van een besparing van AWG 51 miljoen. Hiervan is circa 40 procent incidenteel (AWG 21 miljoen). Dit betreft de algemene korting van 5,5 procent op de zorgbudgetten die in 2020 door de minister van Toerisme en Volksgezondheid is geïntroduceerd voor een periode van 3 jaar.

⁸ Volgens het optimistische scenario van Directie Economische Zaken, Handel en Innovatie (DEZHI) zal het verblijfstoerisme in 2023 10 procent hoger uitkomen ten opzichte van het pre-corona niveau (2019). Het cruistoerisme zal in dit scenario volledig hersteld zijn (daarmee op gelijk niveau als 2019).

⁹ In de scenario's van DEZHI is wel de tariefsverhoging van de belasting op de bedrijfsomzetten (BBO) van een procentpunt doorgerekend, maar de overige wijzigingen van het Belastingplan 2023 niet. De impact op de economische ontwikkeling van de invoering van het belastingplan is daardoor onvolledig in de raming uitgewerkt.

¹⁰ De ATA verwacht dat het verblijfstoerisme in 2023 vijf procent zal stijgen ten opzichte van 2019, cruistoerisme zal op 90 procent uitkomen vergeleken met het niveau van 2019.

Het CAft adviseert om deze maatregelen en de budgettaire effecten hiervan bij de begrotingswijziging te verwerken in de meerjarenbegroting, te meer omdat vanaf 2024 jaarlijks een taakstelling in de begroting is opgenomen die nog ingevuld moet worden.¹¹

- U stelt dat, op basis van de doorlichting van de overheidsentiteiten, maatregelen worden uitgewerkt in het kader van het Landspakket, en dat de maatregelen pas later (na 2024) hun vruchten zullen afwerpen (aanbeveling 5). Het CAft herhaalt zijn advies om aan de hand van dit rapport voortvarend tot een concreet plan te komen voor het structureel beperken van landsbijdragen aan overheidsentiteiten, en gaat hierover tijdens de eerstvolgende collegereis graag met u in gesprek.

Het CAft is van oordeel dat met uw reactie en toezeggingen de normen, genoemd in artikel 14 van de LAft en het protocol, in voldoende mate in acht worden genomen. Daarbij maakt het CAft wel de opmerking dat voor het realiseren van een financieringsoverschot van tenminste 1 procent van het bbp na 2023 Aruba uitgaat van een jaarlijkse taakstelling. Om te waarborgen dat na 2023 aan de financieringssaldonorm wordt voldaan, dient in de loop van 2023 deze taakstelling te worden ingevuld met besparingen. Voorts is het wel van belang dat Aruba in het eerste kwartaal van 2023 een begrotingswijziging indient, zodat de begroting tijdig wordt aangepast in lijn met de aanbevelingen van het CAft.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën van Aruba

¹¹ De taakstelling zoals opgenomen in de (meerjaren)begroting 2023 kent een fasering. In 2024 wordt een besparing beoogd van AWG 50 miljoen en deze loopt geleidelijk op naar een (structurele) besparing van AWG 110 miljoen vanaf 2026. Deze besparingen dienen volgens de begroting zowel aan de baten als lastenkant van gerealiseerd te worden.